

A. Charakteristika územia:

a) geografická charakteristika územia

Územie okresu má veľmi členitý terén. V severnej časti ho tvorí pohorie Poľana v katastrálnom území Hriňová s nadmorskou výškou 1 458 m n. m. Vo východnej časti územie zasahuje do Sihlianskej planiny, v južnej časti do pohoria Ostrožky, na juhovýchode do Krupinskej planiny, na juhozápade do pohoria Javorie. Na západnej strane okresu je súčasťou Zvolenskej kotliny, na severozápadnej strane ho tvorí Detvianska kotlina.

Hlavným tokom na území okresu Detva je rieka Slatina, ktorá na ňom aj pramení. Má dĺžku 58,960 km a vlieva sa do nej prevažná časť vodných tokov miestneho významu. Rieka Slatina z územia okresu odtieká západným smerom a vo Zvolene sa vlieva do Hrona. Prevažná väčšina územia spadá do povodia rieky Slatina až na južnú a juhovýchodnú časť územia – obcí Stará Huta, Horný Tisovník, Podkriváň a Látky, ktoré sú súčasťou povodia rieky Ipel'. Severné svahy pohoria Poľany odvodňuje vodný tok Hučava. Územie okresu je značne zalesnené a lesy tvoria asi 47% plochy. Sú to lesy so zmiešanými listnatými a ihličnatými drevinami.

Okres Detva susedí na západe s okresom Zvolen, na východe s okresom Lučenec a Poltár, na severovýchode s okresom Brezno a na juhu s okresom Veľký Krtíš. Okres Detva tvorí 13 obcí a 2 mestá a jeho rozloha je 449,22 km².

b) demografická charakteristika územia

Počet obyvateľov v okrese Detva je 30 716. Obyvateľstvo podľa pohlavia tvorí 15 044 mužov a 15 672 žien.

c) hospodárske zameranie hodnoteného územia

Z hľadiska ekonomickej štruktúry je okres priemyselno-poľnohospodársky, pričom priemyselný potenciál sa radí na popredné miesta v rámci regiónu. Prevládajú závody strojárské, stavebnej výroby, potravinárske. Časť hospodárstva okresu prezentujú podniky poľnohospodárskej výroby.

Dôležité podniky alebo závody v okrese sú zastúpené hlavne týmito odvetviami:

Chemický priemysel - objekty s nebezpečnými chemickými látkami

- Zimný štadión v Detve, prevádzkovateľ - Správa športových zariadení mesta Detva,
- Koliba, a. s. Krivec 2663, 962 05 Hriňová.

Podniky zaradené podľa zákona č. 128/2015 Z. z. do kategória B:

- Slovnaft a. s., Terminál Stožok – skladuje PHM a mazadlá,
- Zväz pre skladovanie zásob a. s., Vlčie Hrdlo Bratislava – skladuje PHM v objekte Terminál Stožok.

Strojársky priemysel

- PPS Group, a. s. Detva – vyrába stavebné stroje UNC, výroba náprav na autobusy Karosa a iné kooperujúce zákazky,
- Hriňovské strojárne, a. s., Hriňová, výroba prevodoviek a ozubených kolies,
- Microstep s. r. o. Hriňová, Partizánska 1465, Hriňová – výroba strojov,
- Hydrex Hriňová spol. s. r. o. Hriňová,
- Slávia Production Systems a. s.,
- Punch Precision Detva, s. r. o., Priemyselná 3525/1, Detva,
- ZF Slovakia, a. s. Priemyselný park, Detva.

Potravinársky priemysel

- Mravec a synovia, s. r. o., Dúbravy 80,
- GM plus s. r. o., Jesenského 1, Detva,
- Ján Bobro Pekáreň Hriňová, Krivec 2845, Hriňová,
- Pekáreň Vidlička a syn s. r. o., Krné 51,
- KOLIBA, a. s. Krivec 2663, Hriňová.

Stavebníctvo

- Miroslav Babic - STAVSTROJ,
- Hriňová, Školská 1570/15, KOŠÚT Plus, s. r. o., Školská 2000, Hriňová,
- GEOSTAV DETVA s. r. o., Piešť I 274, Detva.

Výroba ostatných strojov na všeobecné účely

- INTERCABLE s. r. o., Kriváň 565.

Tieto firmy môžu byť využité pri záchranných prácach po vzniku mimoriadnej udalosti.

Poľnohospodárska výroba

Poľnohospodárska pôda zaberá 25.519 ha z celkovej rozlohy okresu. Pôda je vo vlastníctve a užívaní organizácií, v menšom rozsahu u súkromne hospodáriacich roľníkov. Poľnohospodárska výroba sa zameriava na pestovanie obilnín v severnej časti okresu na pestovanie zemiakov, vo všeobecnosti je okres zameraný na krmovinárstvo a pasienkárstvo. V živočíšnej výrobe je orientácia zameraná hlavne na chov hovädzieho dobytku a oviec, malom množstve aj chov hydiny a ošipáných.

B. Možné riziká vzniku mimoriadnych udalostí

Prevažná časť územia okresu Detva geograficky patrí do Zvolenskej kotliny. Najnižšia časť kotliny patrí do teplej, vyššia pahorkatinná časť do mierne teplej klimatickej oblasti. Hlavným klimatickým znakom Zvolenskej kotliny je malá veternosť s prevládajúcim severným, v dolnej časti kotliny východným až západným smerom vetra. Typická je menlivosť všetkých klimatických prvkov od centra kotliny smerom k horskej obrube a väčšie ročné amplitúdy teplôt oproti kotlinám západného Slovenska vplyvom chladných zím. Priemerné januárové teploty sa pohybujú od -4 °C do -5 °C, júlové 17 °C až 18,8 °C. Ročne tu spadne priemerne 670 - 850 mm zrážok. Kotlina má v pahorkatinných častiach 60 - 80 dní so snehovou pokrývkou.

Na rozptyl znečisťujúcich látok v ovzduší vplyvajú najmä nasledovné meteorologické charakteristiky:

- *prevládajúce prúdenie vzduchu* – účinkom ktorého je najväčšia častosť znečistenia ovzdušia v najpočetnejších smeroch vetra vanúceho od zdroja emisií,
- *bezvetrie až veľmi slabá veternosť* – pri týchto situáciách dochádza k spádu škodlivín v najbližšom okolí zdroja emisií a tým k najväčšej intenzite znečistenia ovzdušia,
- *inverzná vrstva ovzdušia* – je obmedzujúcou vzduchovou vrstvou pre turbulentnú výmenu vzduchu a tým aj pre rozptyl škodlivín v ovzduší,
- *hmla* – pri jej výskyte dochádza ku kumulácii škodlivín v ovzduší a k prejavom ich chemizmu pri mokrej depozícii.

B.1. Ohrozenie mimoriadnymi javmi poveternostného a klimatického charakteru

a) vietor (víchrice)

Výsledné prúdenie vzduchu, čo do smeru a rýchlosti je dané súhrnným pôsobením tlakových rozdielov nad širšou oblasťou (barická zložka), deformujúcimi vplyvmi spôsobenými orografiou a vplyvmi vyvolanými expozíciou terénu (termická zložka).

Prevládajúce prúdenie vzduchu (14 %) v oblasti Detvy je zo severozápadného smeru. Podružné maximum (okolo 11 %) je z východného smeru. Cez deň prevláda prúdenie vzduchu s priemernými rýchlosťami vetra cca 3 až 5 m/s. Vo večernej až rannej dobe dochádza často k utíšeniu vetra alebo k slabému prúdeniu vzduchu, s priemernými rýchlosťami cca 1 až 2 m/s. V oblasti Detvy je až okolo 45 % situácií s bezvetrím až veľmi slabým prúdením vzduchu s priemernými rýchlosťami vetra do 1 m/s. Pri väčšine týchto slabovo veterných situácií a najmä vo večernej až rannej dobe je rozptyl ovzdušných prímiesí nepatrný, resp. dochádza k ich pozvoľnému zanášaniam do kotlinového priestoru.

b) teplotné extrémny (horúčavy a mrazy)

Teplota vzduchu patrí medzi najvýznamnejšie klimatické charakteristiky a je jedným z určujúcich činiteľov pre celkový ráz krajiny. Teplotné pomery miesta alebo oblasti ovplyvňuje v prvom rade zemepisná poloha, nadmorská výška a orografické pomery. Teplotný režim jednotlivých lokalít bližšie vystihuje aj počet tzv. charakteristických dní určených podľa minimálnej a maximálnej teploty vzduchu.

- počet letných dní za rok 2022 ($t_{\max} \geq 25 \text{ °C}$): 90
- počet tropických dní za rok 2022 ($t_{\max} \geq 30 \text{ °C}$): 40
- počet mrazových dní za rok 2022 ($t_{\min} < 0 \text{ °C}$): 123
- počet dní so silným mrazom za rok 2022 ($t_{\min} < -10 \text{ °C}$): 10
- absolútne ročné maximum teploty vzduchu za rok 2022: 39,2 °C, dňa 21.07.2022
- absolútne ročné minimum teploty vzduchu za rok 2022: -14,6 °C, dňa 24.01.2022

c) búrky a prívalové dažde

Búrka je poveternostný jav, ktorý je pre danú oblasť extrémnym typom počasia a vyskytuje sa prevažne na výrazne ohraničenej a relatívne malej ploche územia. Búrky sú spravidla sprevádzané výdatnými a intenzívnymi atmosférickými zrážkami, niekedy aj vo forme krúp, a nárazovým vetrom. Sprievodným znakom búrok sú aj blesky a hromobitie.

Prívalový dážď je dážď s veľkou intenzitou, prevažne s krátkym trvaním a pomerne malým plošným rozsahom. Spôsobuje prudké rozvodnenie malých vodných tokov a značné zaťaženie kanalizačných sietí.

V roku 2022 bolo zaznamenaných 16 búrok a 12 dní s denným úhrnom atmosférických zrážok nad 10 mm, pričom maximálny denný úhrn atmosférických zrážok za rok 2022 bol 26,1 mm dňa 22.08.2022.

d) inverzia

Teplotné inverzie sa vyskytujú v priebehu celého roka, v letných mesiacoch sú to tzv. nočné inverzie zo stekania studeného vzduchu do dolín, keď potom minimálne teploty v dolinách sú značne nižšie ako na svahoch. V chladnom polroku a najmä v zime sa častejšie zaznamenávajú celodenné inverzie. K nepriaznivým podmienkam pre rozptyl škodlivín

v ovzduší dochádza najmä za dlhšieho trvania inverznej vrstvy o väčšej hrúbke cca. 400 – 500 m. Inverzie sa vytvárajú najmä v jesennom a zimnom období.

Inverzie nepriaznivo ovplyvňujú rozptyl ovzdušných škodlivín v údolných oblastiach okresu Detva. Vo vyšších oblastiach sú postupne priaznivejšie rozptylové podmienky v dôsledku nižšieho výskytu inverzií a vyššej veternosti.

Z hľadiska zaťaženia územia okresu Detva inverziami patria jeho nížinné oblasti k silne až priemerne inverzným plochám, vyššie položené oblasti k mierne až málo inverzným plochám.

e) hmly

V oblasti okresu Detva sa vytvárajú najmä radiačné hmly vplyvom ochladenia prízemných vrstiev ovzdušia nočným vyžarovaním tepla a stekania chladnejšieho a vlhšieho vzduchu z vyššie položených oblastí do dolín. Tieto hmly, pri ktorých je obmedzený rozptyl škodlivín v ovzduší, sa vytvárajú najmä v jesennom a zimnom období a rozrušované sú prevažne v priebehu dopoludnia.

V roku 2022 bolo v oblasti zaznamenaných 48 dní s hmlou.

f) snehové kalamity

V oblasti Detvy bolo v roku 2022 zaznamenaných 20 dní so súvislou snehovou pokrývkou nad 1 cm. Maximálna výška novej snehovej pokrývky dosiahla 4 cm dňa 01.02.2022 a 02.04.2022, maximálna výška celkovej snehovej pokrývky bola 4 cm dňa 02.02.2022 a 03.04.2022.

g) námraza a poľadovica

Poľadovica a námraza sa vyskytujú v zimnom období.

Námraza zrnitá je nepriehľadná drsná hmota, väčšinou bielo sfarbená, vznikajúca pri rýchlom zamrznutí malých podchladených kvapiek vody. Najčastejšie vzniká pri teplotách od -2 °C do -10 °C a najviac sa vytvára na náveterných stranách predmetov. Pri väčšej hmotnosti môže spôsobiť škody na elektrických vedeniach príp. stromoch.

Námraza priesvitná je hladká kompaktná priesvitná usadenina, vznikajúca pomalým zmrznutím podchladených kvapiek hmly. Najčastejšie vzniká pri teplotách od 0 °C do -3 °C. Je veľmi priľnavá, ťažko odstrániteľná a odoláva aj silnému vetru.

Ľadovica je taktiež hladká, priehľadná kompaktná ľadová usadenina, ale na rozdiel od priesvitnej námrazy vzniká zmrznutím podchladených kvapiek dažďa alebo mrholenia.

Poľadovica je ľadová vrstva pokrývajúca povrch pôdy, prípadne predmetov, ktorá vzniká zmrznutím nepodchladených kvapiek dažďa alebo mrholenia.

V roku 2022 bol v oblasti Detvy zaznamenaný 1 deň s poľadovicou.

B.2. Oblasti možného ohrozenia svahovými deformáciami a seizmickou činnosťou

a) svahové deformácie

Z hľadiska plošného zosuvu pôdy sú najčastejšie postihované pod dolované územia nachádzajúce sa v katastri obce V. H. Kalinka v miestnej časti Bánisko a v katastri mesta Hriňová, v lokalite Bystrô, kde boli v minulosti bane.

b) seizmická činnosť

Územie okresu Detva sa nachádza v oblasti, kde sú možné maximálne očakávané intenzity seizmických účinkov do 7MSK so slabými škodami na budovách.

B.3. Oblasti možného ohrozenia povodňami oblasti možného ohrozenia v prípade porušenia vodnej stavby (vrátane odkalísk)

a) povodne

Pravdepodobnosť rozsiahlej povodne – záplavy na území okresu Detva a priľahlých obcí pri náhlom rozrušení hrádze vodnej stavby „Hriňová“. Týmto sú ohrozené mestá a obce alebo ich časti – Hriňová, Korytárky, Kriváň, Detva, Stožok, Vígľaš – Pstruša.

Ohrozené obce a okolie	Počet ohrozených obyvateľov
Horná Hriňová	120
Hriňová – stred (Murínka)	1485
Hriňová – sídlisko Bystrô	30
Korytárky	60
Kriváň	215
Detva	350
Stožok	25
Vígľaš	78
SPOLU	2 363

Ďalšia možnosť povodne je z vodnej nádrže „Skalisko“, kde pri okamžitom prerušení telesa hrádze, by vznikla prielomová vlna, ktorej výška v úseku do 500 m od telesa hrádze by dosiahla výšku asi 1,5 m a postupne by sa znižovala.

Nebezpečenstvo povodne hrozí aj pri dlhotrvajúcich dažďoch, prietrží mračien, pri topení snehu a ľadu v miestnych vodných tokoch a potokoch:

Detviansky potok, Bystrý potok, Hradná, Dúbravský potok, Želobudský potok, Slanec, Tisovník, Starohutníansky potok, Krivánsky potok, Bzovský potok, ale aj iné miestne jarky a prítoky.

b) vodné stavby nachádzajúce sa na území okresu:

Vodná stavba Hriňová

Prevádzkovaná vodná stavba HRIŇOVÁ je zaradená do „I. kategórie“ s celkovým objemom 7,277 mil. m³ pri hladine 565,20 m n. m. Vznikla prehradením toku Slatina v jeho riečnom km 48,00 nad mestom Hriňová. Nádrž je vybudovaná ako vodárenská a slúži pre zásobovanie vodou oblastí Hriňová, Lučenec, Filákov.

Prielomová vlna, ktorá vznikne na základe iniciálneho rozrušenia hrádze, postupne erozívnym účinnom vody hrádzu vodnej nádrže Hriňová deštruuje, pričom prietok nadobúda na mohutnosti a stúpa až k svojmu maximu - $700 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$. Kulminácia prietoku vytekajúceho prietržou nastáva v čase 1 hod. 45min. po rozrušení hrádze. Otvor v hrádzi sa ďalej vyvíja až do času asi 4 hod, kedy dosiahne maximálne parametre.

Vlna z maximálnej hladiny v nádrži postupujúca údolím narastá, stúpajúca hladina postupne zatápa obývané časti mesta Hriňová priľahlé k toku. Kritické sú najmä kríženia toku s komunikáciami, spôsobujú nárast hladiny a následné preliatie mosta alebo násypu cestného telesa. V čase asi 1 hod. po porušení hrádze dosiahne vlna z maximálnej prevádzkovej hladiny v nádrži obec Kriváň, približne v čase 1 hod. 20 min. sa priblíži k železničnej stanici Detva a 1 hod. 40min. po porušení hrádze dosiahne čelo vlny objekt „Slovnaftu“ v Stožku. Pri prielomovej vlne možno predpokladať preliatie a následné poškodenie až zničenie mostov na štátnej ceste č. II/526 v Hriňovej - malom Slanci, v Korytárkach a v obci Slatinka. Poškodenie a zničenie ciest možno predpokladať aj v iných úsekoch mimo mostných konštrukcií. Možno predpokladať i podmáčanie, podomletie a poškodenie železničných tratí. V čase dobehu prielomovej vlny k nádrži Môťová (asi 4 hod. 30 min. po porušení hrádze) bude nádrž už pred vyprázdnená a začne sa znovu naplňať prichádzajúcou vlnou. Prichádzajúci prietok je priebežne vypúšťaný podľa kapacity výpustných zariadení.

Územie priľahlé k toku Slatina pod hrádzou Môťová je zatápané v dvoch vlnách, najprv krátko pri urýchlennom pred vyprázdňovaní nádrže, neskôr pri prepúšťaní vlny nádržou. Predpokladá sa čiastočné poškodenie niektorých objektov vodnej stavby Môťová, pod vodným dielom poškodenie niektorých mostov, zatopenie niektorých miestnych komunikácií. Na rozdiel od najnepriaznivejšieho prípadu – vlny z max. prevádzkovej hladiny - sú účinky rozrušenia hrádze pri všetkých nižších alternatívach naplnenia nádrže Hriňová neporovnateľne priaznivejšie. Okrem objektov a zariadení samotnej vodnej stavby a úpravne vody ležiacej bezprostredne pod hrádzou, je najkritickejšim miestom pod nádržou zástavba v meste, objekty mostov a komunikácií, ktoré by boli preliate a v niektorých prípadoch zničené, avšak iba v prípadoch počiatočného naplnenia nádrže na hladinu vyššiu, ako optimálne bezpečnú.

Za najnebezpečnejšie je teda pre vodnú stavbu porušenie telesa priehrady (hrádze) a vznik prielomovej vlny z maximálnej prevádzkovej hladiny (počiatočné naplnenie nádrže na hladinu vyššiu, ako optimálne bezpečnú), ktorá spôsobí najviac škôd v bezprostrednej blízkosti a v povodí.

V konkrétnejšom vyjadrení podľa výpočtu prielomovej vlny je to:

- zaplavenie a zničenie zástavby miest a obcí
(obce po Detvu zaplavené - zničené 10 - 40 %, Stožok zničené 70 %, ostatné zaplavené okrajovo 25 – 50 %, Zvolen miestne vybreženie),
- poškodenie železničných a cestných mostov a komunikácií
(železničný most Viglaš silné poškodenie trate, poškodené podomletím, cestné mosty mierne poškodené, poškodené podomletím pilierov – preliate až zničené, cestné komunikácie preliate až zničené),
- zaplavenie priemyselných objektov
(zaplavené Hriňová - úpravňa vody, strojársky priemysel, mliekareň Koliba, MVE, pila Batka, Detva – žel. stanica, závod SAD, Stožok - Slovnaft a. s., Viglaš – sklad dreva
- zasiahnutie a čiastočné poškodenie hrádze "VS Môťová",
(hrádza čiastočne poškodená, vývar poškodený podomletím, elektráreň z časti zaplavená)

Pri všetkých nižších alternatívach naplnenia nádrže Hriňová sú účinky prielomovej vlny priaznivejšie.

B.4. Oblasti možného ohrozenia požiarmi a výbuchmi

a) lesné požiare

Príčinou požiaru je najčastejšie vypaľovanie suchej trávy a nedodržanie potrebných opatrení pri kladení ohňa. V okrese Detva je možnosť vzniku požiarov najmä v lesných masívoch, Sihlianskej planiny, Poľany, Javoria, ale aj vo všetkých obciach a ich miestnych častiach, ktoré sa nachádzajú v bezprostrednej blízkosti súvislého lesného porastu.

b) požiare a výbuchy vo výrobných podnikoch vyplývajúce z povahy ich činnosti

Ďalšia možnosť vzniku požiaru je v objektoch skladujúcich horľaviny v pevnom i tekutom skupenstve ako sú Hriňovské strojárne a. s., Hriňová, PPS Group, a. s., Detva, Slovnaft a. s., Terminál Stožok.

B.5. Oblasti možného ohrozenia všetkými druhmi dopravy

a) cestná doprava (nebezpečné a rizikové úseky cestných komunikácií)

Okresom prechádzajú medzinárodné cestné trasy, po ktorých sa prepravuje značné množstvo nebezpečných látok a pri možných cestných haváriách vzniká nebezpečenstvo ohrozenia obyvateľstva nachádzajúceho sa v oblasti 100 m po oboch stranách komunikácie.

Preprava nebezpečných látok sa uskutočňuje po cestách:

- I/16 (E 571) úsek Detva - Kriváň - Podkriváň,
- II/526 úsek Kriváň - Hriňová - Detvianska Huta - Látky - hranica okresu,
- R2 úsek Vígláš Pstruša - Kriváň.

b) železničná preprava (nebezpečné a rizikové úseky železničných tratí)

V po železničnej trati č. 160 Zvolen - Detva - Kriváň - Lučenec - Košice sa uskutočňuje preprava nebezpečných látok v cisternách v oboch smeroch. Po tejto trati sa prepravuje aj jadrové palivo a jadrový odpad, pri dodržiavaní mimoriadnych opatrení.

c) letecká doprava

Riziko vzniku leteckej nehody je na území celého okresu pomerne značné, pretože letecké koridory civilnej dopravy pokrývajú asi 90% územia. V leteckých koridoroch civilného letectva sa nachádzajú obce Vígláš, Dúbravy, Slatinské Lazy, V. H. Kalinka, Stará Huta, Horný Tisovník (okrem časti Dolný Tisovník), Podkriváň, Kriváň, Klokoč, Stožok, Korytárky, časť katastra obce Detvianska Huta, časť katastra obce Látky a mesta Detva a Hriňová. Môže byť ohrozených približne 31 tisíc obyvateľov.

d) nehody lanových dráh

V okrese sa žiadne lanové dráhy nenachádzajú.

e) nehody lodnej dopravy

V okrese sa nenachádza žiadna lodná doprava.

f) nehody produktovodov, plynovodov, prečerpávacích staníc a pod.

V okrese sa nachádza produktovod smerujúci od Vígláša cez Stožok - Detva časť Piešť - Kriváň - Podkriváň a smer na Hriňovú.

B.6. Oblasť možného ohrozenia únikom nebezpečnej látky vyplývajúce z charakteristiky nebezpečných látok

a) jadrové zariadenia

V okrese sa nenachádza žiadne jadrové zariadenie.

b) stacionárne zdroje nebezpečných látok

Podnik	Kategória	Obec	Druh vybranej NL	polomer priestoru ohrozenia (m)
Slovnaft BA a. s. Terminál Stožok, Produktovod PS-25	B	Stožok	Benzín, nafta, oleje	200 m
Zväz pre skladovanie zásob a. s., Vlčie hrdlo 1, 824 12 Bratislava	B	Stožok	Benzín, nafta, oleje	

Druh rizika	Ohrozovateľ	Rozloha ohrozeného	Predpokladaný počet ohrozených osôb
Benzín, nafta, oleje	Slovnaft BA a. s. Terminál Stožok, Produktovod PS-25	200 m	400 osôb
	Zväz pre skladovanie zásob a. s., Vlčie hrdlo 1, 824 12 Bratislava		
Amoniak	Zimný štadión v Detve	104 m	12 zamestnancov + 1400 osôb v prípade športových a kultúrnych podujatí
Amoniak	Koliba, a. s. Krivec I. Hriňová	120 m	20 zamestnancov

c) preprava nebezpečných látok

Cestná doprava

Vstupná hranica do okresu Detva začína vo Vígláši, cez ktorý prechádza medzinárodná cesta 1/16, ktorá pokračuje cez obce: Stožok – Detva, Kriváň – Podkriváň. Dĺžka uvedenej cesty je 18 km a rýchlostná cesta R2 Viglaš – Pstruša – Kriváň, ktoré dĺžka je 10 km. Uvedenými cestami sa prepravujú nebezpečné látky. Nebezpečenstvo predovšetkým spočíva pri havarovaní nákladného vozidla, z ktorého môžu nebezpečné látky uniknúť. Odbor krízového riadenia OU Detva však nemá žiadne poznatky o preprave a prevoze nebezpečných látok cez uvedené územie. Predpokladaná rozloha zasiahnutého územia sa odhaduje do 100m, kde prejavia účinky nebezpečnej látky horizontálne a vertikálne. Nad 100 m sa predpokladá zóna prijateľnosti. Avšak odbor krízového riadenia OU Detva odporúča zvýšiť ochrannú zónu až nad 200 m, vychádzajúc z toho, že každá nebezpečná látka má inú špecifickosť a ich následky majú rôzny charakter prejavu. Prejav nebezpečnej látky do značnej miery

ovplyvňuje klimatická situácia. Nová rýchlostná cesta R2, ktorej momentálny úsek medzi obcami Vígľaš - Pstruša - Kriváň, po ktorej sa prepravujú nebezpečné látky, nepredstavuje akútnu hrozbu pre civilné obyvateľstvo.

Železničná doprava

Vstupná hranica do okresu začína vo Vígľaši, cez ktorý prechádza železničná trať č. 160 následne pokračuje cez obce Stožok – Detva – Kriváň – Podkriváň. Dĺžka trate je cca 15,3 km. Cez uvedenú trať sa prepravuje zo Zvolena cez okres Detva vyhasnuté jadrové palivo za prísnych bezpečnostných opatrení. Zo Slovnaftu Bratislava, a. s. Terminál Stožok sa prepravuje v oboch smeroch nafta, benzín.

B.7. Oblasti možného ohrozenia vznikom chorôb a epidémií

a) ochorenia ľudí (riziko vzniku ochorení a epidémií)

Vznik chorôb v okrese je variabilný. Jednak sa môžu vírusy, ktoré spôsobujú vznik chorôb šíriť vzduchom, medziľudským dotykom alebo prenosom zo zvierat na človeka. Najpravdepodobnejší vznik možných ochorení sa predpokladá v školských a sociálnych zariadeniach. Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom vo Zvolene, oddelenie epidemiológie monitoruje výskyt prenosných ochorení a vykonávajú epidemiologický dohľad v rámci svojej územnej pôsobnosti prostredníctvom hlásení prenosných ochorení alebo podozrení na prenosné ochorenie, ktoré sú vykonané poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti. Na základe týchto hlásení nebola na území okresu Detva v roku 2022 zaznamenaná „mimoriadna situácia“.

Vplyv na vznik a šírenie chorôb do značnej miere ovplyvňujú aj povodne. Pri náhlej povodni môže dôjsť ku kontaminácii spodných vôd. Ide predovšetkým o územie, cez ktoré preteká rieka Slatina, ale nemožno vylúčiť vznik bleskovej povodni s enormnými zrážkami. Jednou z ďalších príčin možnosti rozmachu chorôb je rozrušenie vodnej stavby Hriňová. Jej deštrukcia môže mať za následky úhyn zvierat, kontaminácia studní, potravín. Uvedené aspekty by mali za následok vznik a šírenie vírusových ochorení.

b) ochorenie zvierat (identifikácia fariem, kde môže dôjsť k masívnemu ochoreniu zvierat)

V roku 2022 RVPS Zvolen stanovené priority v oblasti ochrany zdravia zvierat v realizácii národných ozdravovacích programov, národných pohotovostných plánov a ich aktualizácia v zmysle platnej legislatívy a nákazovej situácie riešila Africký mor ošípaných, kontrolou v zmysle platnej legislatívy je celý okres Detva zaradený do reštrikčného pásma II.

V okrese sa nachádzajú farmy, ktoré chovajú hovädzí dobytok, ovce a hydinu:

Názov farmy	Obec	Druh
Detva	Detva	hovädzí dobytok
M - trade - Ag s. r. o. farma Piešť	Detva	hovädzí dobytok a ovce
Farma Zlatý Vŕšok	Detva	ovce
Studienec	Detva	ovce
Horné Stavanisko	Detva	ovce
Svojpomocné družstvo jednotlivo hospodáriacich roľníkov	Hriňová	hovädzí dobytok
Detvianska Huta	Detvianska Huta	ovce
Dúbravy	Dúbravy	hovädzí dobytok
Želobudza	Dúbravy	hovädzí dobytok

Farma TRNKA	Dúbravy	hydina
Ing. Martin Nosál	Horný Tisovník	hovädzí dobytok
Klokoč	Klokoč	hovädzí dobytok a hydina
Kriváň	Kriváň	hovädzí dobytok
RD Látky	Látky	hovädzí dobytok
RD Látky - Čechánky	Látky	hovädzí dobytok
RD Látky - Polianky	Látky	ovce
RD Látky - Táňovo	Látky	ovce
Agriculture, s. r. o.	Stará Huta	hovädzí dobytok
Palakovo - Pstruša	Víglaš	ovce
Mačkáš	V. H. Kalinka	ovce

c) ochorenie rastlín, zamorenie škodcov – nevyžaduje sa.

B.8. Oblasti ohrozené inými druhmi mimoriadnych udalostí

a) oblasti ohrozené rizikami technogénneho charakteru

Elektrická energia

Územie okresu získava predovšetkým elektrickú energiu z prevodnej transformačnej stanice Lieskovec nachádzajúca sa v okrese Zvolen, ktorá vedie vedenie po linke č. 345 a č. 346 do Detva ZŤS. Z tejto linky sú realizované odbočné vedenia k jednotlivým trafostaniciam na území okresu Detva. V prípade poruchy na transformačnej stanici v Lieskovci hrozí vypadnutie elektrickej energie v celom okrese Detva.

Telekomunikačné siete

Územím prebiehajú viaceré diaľkové káble. Optický diaľkový kábel je vybudovaný pozdĺž železničnej trate Košice – Zvolen. Ďalší optický diaľkový kábel sa od predchádzajúceho odpája pri železničnej stanici Detva a prebieha severným smerom križovaním cesty I/16 a ďalej pozdĺž Detvianskeho potoka a pozdĺž cestnej komunikácie Detva – Dúbravy smerom do Dúbrav. Vybudovaná je sieť vysielacích staníc rádio komunikácií s pokrytím územia signálom všetkých troch mobilných operátorov pôsobiacich na Slovenskom trhu.

b) oblasti ohrozené rizikami sociogénneho charakteru

(pozri príloha č. 2, tabuľka č. 11)

Z hľadiska významovosti môže byť územie do istej miery ohrozené terorizmom. Cieľom teroristov môže byť atakovanie:

- oblasti, v ktorých sa nachádza väčšie množstvo obyvateľstva (verejné priestranstvá, školy, kultúrne akcie, obchody,
- oblasti kritickej (obrannej infraštruktúry) – železničná trať č. 160, cesta I/16, rýchlostná cesta R2, telekomunikačné siete, elektrická energia, energetické rozvodné siete,
- objekty s osobitnou dôležitosťou – Vodná stavba Hriňová, Terminál Slovnaft Stožok.

c) oblasti ohrozené rizikami environmentálneho charakteru

V okrese sa nachádzajú dva objekty a 2 skládky, ktoré negatívne pôsobia na environmentálne prostredie.

- PPS Group Detva a. s. a Hriňovské strojárne sú zaradené do B registra, ktoré svojou činnosťou znečisťujú pôdu, vodu, ovzdušie,
- Skládky Hriňová Fangová,
- Skládky Kriváň pri cintoríne.

Využívaním hore uvedených skládok dochádza predovšetkým k znečisťovaniu pôdy. Sú zaradené do registra B „pravdepodobné“.

d) oblasti ohrozené možnou kumuláciou rôznych druhov mimoriadnych udalostí

Podľa výpočtu prielomovej vlny v prípade rozrušenia hrádzi vodných stavieb nie je predpoklad kumulácie následkov mimoriadnych udalostí s únikom NL zo stacionárnych zdrojov a pri preprave po komunikáciách.

Možnosti ohrozenia následkom výpadku energií pri MU

Druhotné následky havárií energetických zdrojov, predovšetkým zastavenia dodávky plynu a elektrickej energie, by postihlo hlavne potravinárske objekty a to:

- KOLIBA, s. r. o., Mliekareň, Krivec I., Hriňová,
- Pekárska výroba Detva - Krné, Vidlička,
- Mravec a synovia, s. r. o., Dúbravy 80,
- GM plus s. r. o., Jesenského 1, Detva,
- Ján Bobro Pekáreň Hriňová, Krivec 2845, Hriňová.

Uvedené objekty majú chladiarenské zariadenia a pokiaľ by bola dodávka elektrickej energie prerušená viac ako 7 dní, došlo by k znehodnoteniu ich surovín a produktov v mraziacich boxoch. Ohrozenie skladovaných zásob by postihlo hlavne mliekareň „KOLIBA“, s. r. o., Krivec I., Hriňová.

C. Prehľad rizík na analyzovanom území

a) Tabuľka prehľadu rizík na analyzovanom území (príloha)

b) Sily a prostriedky na zdolanie mimoriadnych udalostí (príloha)

D. ZÁVERY A ODPORÚČANIA

a) odporúčania pre vypracovanie plánov ochrany obyvateľstva

Po prehodnotení analýzy územia okresu Detva vyplýva, že z hľadiska možných mimoriadnych udalostí sú najväčšie zdroje ohrozenia:

a. vodné stavby

- Hriňová,
- Skalisko.

b. objekty s nebezpečnými chemickými látkami

- Zimný štadión v Detve, prevádzkovateľ - Správa športových zariadení mesta Detva,
- Slovnaft, a. s., Terminál Stožok, Zväz pre skladovanie zásob, a. s., Stožok,
- KOLIBA, s. r. o., Mliekareň, Krivec I., Hriňová.

c. preprava nebezpečných látok po komunikáciách, kde je ohrozené obyvateľstvo v oblasti 100 m po obidvoch stranách komunikácie:

- štátne cesty I/16 a II/526,
- R2 Vígl'aš Pstruša – Kriváň,
- Železničná trať v smere Zvolen - Kriváň –Lučenec č. 160.

d. terorizmus, jedná sa o vytýpované ciele možného teroristického útoku (biologické alebo chemické ohrozenie). Sú to objekty a zariadenia na hromadné zásobovanie obyvateľstva a priestory s vysokou koncentráciou ľudí.

Z vyhodnotenia vyplýva, že:

- pri úniku nebezpečných látok nie je potrebné vykonávať dlhodobú evakuáciu, skôr krátkodobú, alebo vyvedenie obyvateľstva na určitú dobu,
- pri ohrození z vodných stavieb a prípadných rozsiahlych povodniach a záplavách sa predpokladá dlhodobá evakuácia vrátane núdzového zásobovania a ubytovania postihnutého obyvateľstva,
- nie je predpoklad plošného dopadu na obyvateľstvo, zásobovanie a na zabezpečenie základnými potrebami na prežitie po vzniku mimoriadnych udalostí a vyhlásení mimoriadnej situácie.

Evakuácia obyvateľov je riešená v ohrozených obciach, poskytovanie základných životných potrieb na prežitie v podmienkach mimoriadnej situácie je riešené starostlivosťou miest a obcí a okresným úradom v plánoch ochrany, s využitím ubytovacích a stravovacích kapacít v určených obciach mimo predpokladaného záplavového územia. Na vykonávanie záchranných prác budú využité sily a prostriedky vlastného obvodu.

Podmienky na účinnú ochranu života, zdravia a majetku pred následkami mimoriadnych udalostí upravuje a úlohy a pôsobnosť orgánov štátnej správy, obcí a práva a povinnosti fyzických osôb a právnických osôb pri zabezpečovaní civilnej ochrany obyvateľstva ustanovuje zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov a vykonávajúce vyhlášky.

S cieľom predchádzania vzniku mimoriadnych udalostí a znižovania rizík ohrozenia, možnosti ich vzniku na území obvodu je potrebné prijať konkrétne opatrenia pre okresný úrad, obce, právnické osoby – ohrozovateľov a ostatné právnické osoby a fyzické osoby a k tomu:

Okresný úrad Detva

- **vypracuje** v súčinnosti s ohrozovateľmi, ostatnými právnickými osobami a fyzickými osobami plán ochrany obyvateľstva, a následne ho pravidelne aktualizuje,
- **zabezpečí informovanie** obyvateľstva o vypracovanom pláne a trvalo ho sprístupní verejnosti dostupnými informačnými prostriedkami,
- **určí rozsah** spracovania plánov ochrany pre:
 - obce,
 - právnické osoby a fyzické osoby – ohrozovateľov,
 - ostatné právnické osoby a fyzické osoby,
- zabezpečí **kontrolu plnenia povinností** PO a FO – podnikateľov,
- rozhodne o vytvorení **jednotiek pre potrebu územia** vzhľadom na závery analýzy,
- riadi **informačný systém CO**.

Obce v okrese Detva

- **vypracujú** a priebežne aktualizujú plán ochrany obyvateľstva,
- **informujú verejnosť** a obyvateľstvo o vypracovanom pláne ochrany,
- **plánujú evakuáciu** a poskytujú núdzové ubytovanie a núdzové zásobovanie evakuovaným,
 - ✓ pozornosť venovať obyvateľstvu v oblastiach ohrozenia záplavovou vlnou vodnej stavby Hriňová,
- **vykonávajú hlásnu službu** na území obce,
 - ✓ pozornosť venovať aktuálnosti vyrozumienia osôb a varovaniu obyvateľstva. Udržiavať v prevádzkyschopnom stave vyrozumievacie zariadenia (sirény, rozhlas atď.) a tieto po vzniku MU využívať,
- **zabezpečujú prípravu obyvateľstva** na sebaobranu a vzájomnú pomoc v spolupráci s verejnoprávnymi inštitúciami s humanitným poslaním, so zameraním na možnosti ohrozenia a spôsob ochrany.

Právnické osoby a fyzické osoby – ohrozovatelia

- **vypracujú** a priebežne aktualizujú plán ochrany svojich zamestnancov a osôb prevzatých do starostlivosti v rozsahu určenom okresným úradom,
- **precvičia plán ochrany 1x za 3 roky,**
- **k zvýšeniu bezpečnosti prevádzky** prijímajú opatrenia **na vylepšenie technického a technologického stavu prevádzok, zariadení a tým i k ochrane vlastných zamestnancov a ostatného obyvateľstva na ohrozenom území,**
- **vykonávajú hlásnu službu** pre svojich zamestnancov, osoby prevzaté do starostlivosti, iné osoby a obce, ktoré bezprostredne ohrozujú,
 - ✓ zvýšenú pozornosť venovať spracovaniu a aktuálnosti dokumentácie pre vyrozumienie osôb a varovanie obyvateľstva, ako aj vlastných zamestnancov a osôb v blízkosti objektu,
 - ✓ zabezpečiť systém varovania a vyrozumienia osôb na ohrozenom území, trvale ho udržiavať v prevádzke (sirény, rozhlas atď.) a tieto pri vzniku MU neodkladne využívať,
- **zabezpečujú systém monitorovania územia** a udržujú ho v prevádzke,
- **plánujú a pri MU vyhlasujú evakuáciu** zamestnancov a osôb prevzatých do starostlivosti.

Ostatné právnické osoby a fyzické osoby

- **vypracujú** a priebežne aktualizujú plán ochrany svojich zamestnancov a osôb prevzatých do starostlivosti v rozsahu určenom okresným úradom,
- vykonávajú **hlásnu službu** pre svojich zamestnancov, osoby prevzaté do starostlivosti.

b) odporúčania na prijímanie opatrení na zníženie rizík ohrozenia a opatrení nevyhnutných na zamedzenie šírenia a pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti

S cieľom predchádzania vzniku mimoriadnych udalostí a znižovania možnosti ich vzniku na území okresu, zo stupňa okresného úradu, obcí, ohrozovateľov a ostatných právnických osôb a fyzických osôb - podnikateľov prijímať nasledovné opatrenia:

1. Zo strany Okresného úradu Detva v ročnom pláne kontrol zakotviť kontrolu plnenia povinností právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov zameranú na spracovanie, aktualizáciu a prijímanie opatrení na zníženie možných rizík vzniku mimoriadnej udalosti.
2. Zo strany Okresného úradu Detva v súčinnosti s gestorom kontrol Ministerstvom životného prostredia Slovenskej republiky vykonať súčinnostné kontroly v podnikoch Slovnaft, a. s. Bratislava, Terminál Stožok, Produktovod PS-25 a Zväz pre skladovanie zásob, a. s. Bratislava – Prevádzka Terminál Stožok Slovnaft, a. s. podľa termínu v príslušnom kalendárnom roku a navrhnúť opatrenia na odstránenie prípadných nedostatkov, ktoré by mohli byť príčinou vzniku mimoriadnej udalosti. Právnické osoby, ktoré svojou činnosťou môžu ohroziť život, zdravie a majetok občanov, musia pravidelne pri závažných zmenách aktualizovať svoje plány ochrany. Podnik Slovnaft, a. s. Bratislava, Terminál Stožok, Produktovod PS-25 a Zväz pre skladovanie zásob, a. s. Bratislava – Prevádzka Terminál Stožok (kategória B) v zmysle zákona NR SR č. 128/2015 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov nevypracúva dokumentáciu protichemických opatrení, pretože spracúva havarijný plán. Dôraz položiť na precvičovanie vnútorného havarijného plánu najmenej 1x za 3 roky.
3. V zmysle metodického usmernenia okresný úrad vykonáva 2x ročne kontinuálne radiačné monitorovanie územia na stálych meracích bodoch, jedenkrát ročne sa z týchto bodov odoberá vzorka zeminy na rozbor. Každý párny týždeň je vykonávané denné meranie, minimálne 5x, z ktorého sa robí denný priemer.
4. Zvýšenú pozornosť venovať spracovaniu a aktuálnosti dokumentácie pre vyrozumieanie osôb a varovanie obyvateľstva, ako aj vlastných zamestnancov a obyvateľstva v blízkosti objektu. V podmienkach obcí a právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov udržiavať v prevádzkyschopnom stave vyrozumievacie zariadenia (sirény, rozhlas atď.) a tieto pri vzniku mimoriadnej udalosti neodkladne využívať.
5. Riadiť a organizovať prípravu na civilnú ochranu so zameraním na riešenie úloh po vzniku mimoriadnej udalosti.
6. V spolupráci s verejnoprávnymi inštitúciami s humanitným poslaním organizovať a vykonávať preventívno-výchovnú a propagačnú činnosť v civilnej ochrane, informovať obyvateľstvo o postupoch pri sebaochrane a vzájomnej pomoci. Pozornosť venovať teoretickej a praktickej príprave vytvoreným jednotkám civilnej ochrany pre potrebu územia a jednotkám civilnej ochrany pre potrebu obce a právnických osôb.